

Dreptul Uniunii se opune unei legislații naționale care împiedică o instanță sesizată cu o acțiune în despăgubire întemeiată pe invocarea unei discriminări să constate existența acesteia atunci când pârâtul acceptă să plătească despăgubirea solicitată fără a recunoaște această discriminare

Simpla plată a unei sume de bani nu este de natură să asigure protecția jurisdicțională efectivă a unei persoane care solicită constatarea faptului că a fost victimă unei astfel de discriminări

În anul 2015, comandantul de bord al unui zbor intern în Suedia, operat de compania aeriană Braathens Regional Aviation AB, a decis să supună un pasager de origine chiliană cu reședința în Stockholm (Suedia) unui control de securitate suplimentar.

Aționând în numele acestui pasager, care considera că a făcut obiectul unei discriminări pentru motive legate de aspectul său fizic și de apartenența sa etnică, Diskrimineringsombudsmannen (Ombudsmanul pentru discriminări) a solicitat Stockholms tingsrätt (Tribunalul de Primă Instanță din Stockholm, Suedia) să oblige Braathens la plata unei despăgubiri pentru discriminare în favoarea pasagerului menționat.

Braathens a acceptat să plătească suma solicitată fără a recunoaște însă existența unei discriminări. Prin urmare, Tribunalul de Primă Instanță l-a obligat la plata acestei sume, însă a declarat inadmisibile concluziile Ombudsmanului privind discriminările vizând pronunțarea unei hotărâri declarative prin care să se constate existența unei discriminări. Această instanță a apreciat că, în temeiul dreptului procedural suedez, era ținută de achiesarea companiei Braathens și era astfel obligată să soluționeze litigiul fără a examina existența unei eventuale discriminări. După ce a declarat, fără succes, apel împotriva hotărârii Tribunalului de Primă Instanță, Ombudsmanul pentru discriminări a formulat recurs la Högsta domstolen (Curtea Supremă, Suedia).

Ridicând problema conformității legislației suedeze cu cerințele Directivei 2000/43¹ de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, interpretată în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), care garantează oricărei persoane dreptul la o cale de atac efectivă, Curtea Supremă a decis să solicite Curții să stabilească dacă, în cazul achiesării pârâtului la cererea de despăgubire a reclamantului, instanța sesizată trebuie să poată examina totuși problema existenței unei discriminări la cererea părții care consideră că a făcut obiectul discriminării.

Aprecierea Curții

Cu titlu introductiv, Curtea amintește că Directiva 2000/43 are drept scop să stabilească un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament. Respectarea acestui principiu impune garantarea unei protecții jurisdicționale efective a dreptului la egalitate de tratament al persoanelor care se consideră victime ale unei astfel de discriminări, indiferent dacă aceste persoane acționează direct sau prin intermediul unei asociații, al unei organizații sau al unei persoane

¹ Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO 2000, L 180, p. 22, Ediție specială, 20/vol. 1, p. 19).

juridice. În plus, regimul de sancțiuni instituit pentru transpunerea acestei directive în ordinea juridică a unui stat membru trebuie să asigure o protecție juridică efectivă și eficientă a drepturilor pe care aceasta le prevede. Rigoarea sancțiunilor trebuie să fie adecvată gravității încălcărilor pe care le reprimă, în special prin asigurarea unui efect realmente disuasiv, respectându-se în același timp principiul general al proporționalității.

În această privință, Curtea statuează că articolele 7 și 15 din Directiva 2000/43, interpretate în lumina articolului 47 din cartă, **se opun unei legislații naționale care împiedică o instanță sesizată cu o acțiune în despăgubire întemeiată pe invocarea unei discriminări prohibite de această directivă să examineze cererea având ca obiect constatarea existenței acestei discriminări atunci când pârâtul acceptă să plătească despăgubirea solicitată fără a recunoaște însă existența unei discriminări.**

Astfel, în primul rând, din articolul 7 din Directiva 2000/43 rezultă că orice persoană care se consideră victima unei discriminări pe baza rasei sau originii etnice trebuie să poată, în cadrul unei proceduri prin care se urmărește valorificarea drepturilor care decurg din principiul egalității de tratament, să solicite instanței să se pronunțe cu privire la o eventuală atingere adusă acestor drepturi, în lipsa recunoașterii de către pârât a pretinsei discriminări. Prin urmare, **simpliciter plată a unei sume de bani nu este de natură să asigure protecția jurisdicțională efectivă a unei persoane care solicită să se constate existența unei astfel de atingeri.**

În al doilea rând, o astfel de legislație națională contravine atât funcției reparatorii, cât și funcției disuasive pe care trebuie să le aibă sancțiunile prevăzute în temeiul articolului 15 din Directiva 2000/43. Astfel, **plata unei sume de bani nu este suficientă pentru a satisface pretențiile unei persoane care urmărește cu prioritate să se recunoască, cu titlu de reparare a prejudiciului moral suferit, că a fost victima unei discriminări.** De asemenea, **obligatia de a plăti o sumă de bani nu poate asigura un efect realmente disuasiv în privința autorului unei discriminări** atunci când, precum în speță, pârâtul contestă existența vreunei discriminări, dar consideră mai avantajos, în termeni de costuri și de imagine, să plătească despăgubirea solicitată de reclamant. Curtea precizează de asemenea că posibilitatea de a introduce o acțiune penală nu permite, din cauza finalităților proprii pe care le urmărește această acțiune, precum și a constrângerilor inerente acesteia, remedierea unei lipse de conformitate a căilor de atac în materie civilă cu cerințele acestei directive.

În al treilea rând, Curtea subliniază că această interpretare nu este repusă în discuție de principii sau considerații de drept procedural precum principiul disponibilității, principiul economiei procedurii și preocuparea de a favoriza soluționarea amiabilă a litigiilor. Astfel, pe de o parte, o legislație națională precum cea în discuție în litigiul principal are ca efect să transfere controlul asupra litigiului către pârât, întrucât reclamantul nu mai poate obține, în cazul achiesării pârâtului la plata despăgubirii solicitate, pronunțarea instanței sesizate cu privire la cauza cererii și nici nu se mai poate opune stingerii procesului declanșat la inițiativa sa. Pe de altă parte, o instanță națională nu ar încălca nicidecum principiul disponibilității dacă, în pofida achiesării pârâtului la plata despăgubirii solicitate de reclamant, ea ar examina existența sau inexistența discriminării invocate de acesta din urmă, examinarea menționată privind cauza pretenției în despăgubire, care ține de obiectul litigiului.

În sfârșit, în al patrulea rând, Curtea amintește că dreptul Uniunii nu constrânge, în principiu, statele membre să instituie, în vederea asigurării apărării drepturilor pe care le conferă justițiabililor dreptul Uniunii, alte căi procesuale în fața instanțelor lor naționale decât cele stabilite de dreptul național. Cu toate acestea, ea reține că, în speță, **respectarea dreptului Uniunii nu impune obligația de a institui o nouă cale procesuală, ci se limitează la stabilirea cerinței ca instanța națională să refuze aplicarea normei procedurale care o împiedică să se pronunțe cu privire la existența discriminării invocate**, iar aceasta din cauza incompatibilității acestei norme nu doar cu articolele 7 și 15 din Directiva 2000/43, ci și cu articolul 47 din cartă. Astfel, aceste articole din directivă nu fac decât să concretizeze dreptul la o cale de atac judiciară efectivă, astfel cum este garantat de articolul 47 din cartă, care este suficient în sine pentru a conferi un drept ce poate fi invocat în cadrul unui litigiu între particulari.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536